

րէն ,այսինքն՝ Տարսնի, Սոոյ, Ատա-
նայի եւ Ghernac(?)—ի ժողովներէն»:

«Պէտք է նկատել, թէ եւ հայերը տա-
րակարծիք են ծիսակատարութեան մա-
սին, սակայն, բոլորն ալ համաձայն են
տարուան մէջ պահուելիք ծովերու մասին
եւ ինչ կերպով պահուելու մասին: Որով՝
Փրանկ անունը, որ կը տրուի լատինա-
ծէաներուն, այսինքն՝ անոնց, որոնք
սուրբ պաշտամունք կը կատարեն լատին
կամ ուրիշ արեւմտեան լեզուով եւ իրենց
պահպերուն ու ծովերուն համար կը հե-
տեին Հռովմայ հաստատած կարգին, կամ
ուրիշ արեւմտեան թաղաւորութեան մը
կարգին: Յայտնի է, որ հայերը չեն գի-
տեր, թէ ի՞նչ ըսել կ'ուզեն, երբ մէկը
միւսը Փրանկ կը կոչեն, ինչու որ անոնցմէ
ոչ մէկը լատին ծէսը ընդգրկել կը խոր-
հի: Շատ հաւանական է, որ դաւանանքի
տարբերութիւնը, որ քիչ վերը յիշեցինք,
մեծ վրդովմունք չպիտի ստեղծէ այս ժո-
ղովուրդին մէջ, երկու կարծիքներն ալ
յստակ կերպով նշանակուած ըլլալով ի-
րենց գրքերուն մէջ, եթէ եռանդն ու ըն-
չաքաղցութիւնը չխառնուէին հոն: Որով-
հետեւ աստուածաբաններուն ջերմօրէն
ցանկացածին համաձայն, թէ ո՞վ առաւե-
լութիւններ պիտի ստանայ, երբ իրենց
թեկնածուներէն մէկը եռանդաւորն զաղա-
փարի մը համար արտայայտուի, ուրիշ
մը կը խորհի, թէ նախորդին հակառակը
ընդգրկելով՝ ի՞նչ կուսակցութիւն կրնայ
նպաստաւորուիլ որմէ վերջ կարելի եղած
ցուցամոլութեամբ կը գործէ, ու աշխար-
հականները, որոնք եկեղեցւոյն եկամուտ-
ներուն տէրերն են, դրամական կանխա-
վճարով կը ջանան այդ պաշտօնին տիրա-
նալ եւ, իրենց նախընտրութեան համա-
ձայն, մէկ կամ միւս կողմին կը կողմ-
նակցին»:

«Ասիկա շատ պարզ է Ա. Պոլսոյ եւ Կ.
Պոլսոյ վերջին նեղութեանց առթիւ:
Սուպհի եւ Եփրեմ երկուքն ալ ջանացին
Կ. Պոլսոյ պատրիարքութիւնը ստանալ,
ուրիշ երկուքն ալ քանի մը տարի առաջ
վար առնուած էին: Սուպհի եղաւ բախ-

տաւորը՝ անցեալ տարի պէրատ ստանա-
լով ու Քաղկեդոնի վարդապետութեանց
յարեցաւ: Եփրեմ, որ Ա. Պոլսոյ եպիս-
կոպոսն է, յարմար դատեց իր կուսակցու-
թիւնը զօրացնել՝ իր ատելութիւնը անոր
վարդապետութեան հանդէպ ցոյց տալով:
Ատոր համար ան նոր դաւանանք մը կազ-
մեց, որուն մէջ Քաղկեդոնի ժողովը կը
դատապարտուէր եւ Սուրբ Լեւոն (Պա-
պը) կը նզովուէր: Իր եկեղեցւոյն երեք
քահանաները, երբ բացարձակապէս մեր-
ժեցին ստորագրել այս ձեւաւորումը, ա-
ռանց որեւէ ծէսի պաշտօնադրուեցան:
Անոնք ալ ղիմեցին Կ. Պոլսոյ պատրիարք
Սուպհիի, որ Ա. Պոլսոյ եպիսկոպոսին
վրայ իրաւասութիւն ունէր, եւ ան զա-
նոնք ընդունեց իրր թէ թշնամիէ հալա-
ծական մարդիկ՝ անոնց խոստանալով
վերստին Ա. Պոլիս առաջնորդել զիրենք:
Եւ ըստ այնմ Զատիէն վերջ զանոնք հոն
տարաւ: Եւ ամէն բան կատարուելու վը-
րայ էր, երբ յանկարծական դէպք մը ա-
մէն բան տակնուվրայ ըրաւ, եւ այս ե-
րեք քահանաները նաւարդելութեան
մատնուեցան, որովհետեւ, ըստ Վեգիբի
հրամանին, 15 հայ քահանաներ դատա-
ւորին առջեւ յայտարարեցին, որ այդ ե-
րեքը կրօնական խնդիրներու մէջ Փրանկ-
ներու հետ յարաբերած են, եւ ասով
պատճառ եղած այս նեղութեանց եւ բա-
ժանմանց: Սուպհի պատրիարքին հակա-
ռակորդները այս կերպով հակառակե-
ցան, եւ իրենց սպառնալիքներով փա-
խուստի մատնեցին հայ քահանաները, ո-
րոնք Քաղկեդոնի վարդապետութեան
հաւատարիմ էին: Հուսկ Բերայի մէջ
զտնուեցաւ տպագրիչ մը, որ վերջերս
դրամ ստացաւ Կաթողիկ գրքերու հրա-
տարակութեան համար, ինչպէս եւ նա-
խորդին անուամբ պարսիկ (իմա պարս-
կահայ) մը, որ Վեգիբ խանի մէջ տպա-
րան ունի, իր ընկերներուն հետ հակա-
ռակորդներուն միացան եւ իրենց լաւա-
գոյնն ըրին՝ խնդիրը արծարծելու հա-
մար, որ այդ պահուն մեծ նշանակութիւն
ունէր, քանի որ հարուստ եւ խելացի